

Fødselsdagssang til Erna

Tekst: Holger Drachmann, 1865

Melodi: Trad. (Rullen går)

Arr.: Peter Lorenzen, 2017

1. De år, de ruller så småt af sted,
|: Rullen går :|
og vi ruller allesammen med.
|: Rullen går :|
Nogle ruller bort i kareter og drosker,
andre bare i sko og galosker.
|: Rullen går :|
Livet løber og rullen går.

2. Du ruller af sted i din friske vår
Med lyse øjne og krøllet hår.
En lille kanon af små dimensioner,
forresten ladet med skarpe patroner.
Kanon, patroner og rullen går.

3. Se, to årtier hurtigt svandt
med sorg og alvor, med fjas og tant.
Nu har du løst billet til det tredje,
skønt du ikke ved, hvad stykket skal hedde.
Stykket spilles, mens rullen går.

4. Måske der kommer en anden tid,
foruden dagblads- og klikestrid.
Måske Profeten dør - og hans hale
begraves i gården hos frøken Zahle.
Profeten begraves og rullen går.

5. Måske æstetiske roser gror
hvor nu kun trives politiske ror.
Måske, for at blive ved illusioner,
forsvinder damernes luftballoner.
Balloner forsvinder og rullen går.

6. Måske og måske, jeg ved ej hvad,
|: Rullen går :|
men du skal nu bar' vær' lige glad.
|: Rullen går :|
Plag ikke din hjerne med refleksioner,
men se at få plads blandt de gifte koner.
|: Rullen går :|
Så skal du se, hvor rullen går.

Ordforklaringer til visen:

- Vers 2 Skarpe patroner: Erna blev senere kendt som kvinderetsforkæmper, men allerede som 20-årig har hun sikkert haft markante og skarpe meninger!
- Vers 4 Profeten: N. F. S. Grundtvig.
- Vers 5 Æstetiske roser: På Zahles pigeskole var Erna med i en klub "De Æstetiske Roser", hvor pigerne diskuterede samfundsforhold.
- Vers 5 Damernes luftballoner: Tournurer. (Se karikaturtegningen nederst på siden).
- Vers 6 Refleksioner / gifte koner: Humoristisk "stikpille" til Erna: Hvis hun blot gifter sig, behøver hun ikke at bekymre sig om samfundsforhold og kvindesag. Så skal manden nok tage sig af de sager.

----- o o o -----

Denne sang er skrevet som lejlighedssang til Drachmanns storesøster, Erna Drachmanns 20 års fødselsdag den 5. marts 1865 (året efter slaget ved Dybbøl).

Holger Drachmann selv var på dette tidspunkt 19 år gammel.

Erna giftede sig i 1871 med institutbestyrer på Høgsgård,

Erna Juel-Hansen, født Drachmann.
Det Kgl. Bibliotek, Billedsamlingen.

Niels Juel-Hansen og hun blev senere kendt som kvinderets-forkæmperen og forfatterinden Fru Erna Juel-Hansen.

Sangen blev trykt i "Illustreret Tidende" i forbindelse med Drachmanns 60-års fødselsdag (nr. 1 fra den 7. oktober 1906), og den står her omtalt som "Holger Drachmanns første vise".

Senere blev der dog i private gemmer fundet nogle af Drachmanns digte fra 1864, altså fra året før fødselsdagssangen.

Foruden at hylde sin søster i sangen, fik Drachmann også indflettet et par kommentarer om de forhold, der rørte sig i samfundet på det tidspunkt:

I vers 5 har han således en bemærkning om "damernes luftballoner".

Her hentyder han til de stativer (tournurer), som damerne i byerne satte på deres bagdel for at få den til at syne af mere. Det var ikke noget, Drachmann brød sig om. Han fandt det kunstigt og opstyltet.

I øvrigt holdt Drachmann til sin 60 års fødselsdag en festtale på Københavns rådhus, hvor damernes tournurer blev en del af indholdet. Han havde vist fået lidt rigeligt at drikke og følte måske, at hans pegasus ville give ham så meget luft under vingerne, at han kunne holde en improviseret tale. Han lagde derfor sit manuskript væk og talte "frit fra leveren" om bl.a. de københavnske damers luftfyldte bagdele. Det skabte skandale, og en stor del af gæsterne udvandrede fra festen...!

I vers 4 nævner han, at "Profeten" nok snart dør, og at hans "hale" så kunne begraves i gården hos Frøken Zahle. Det kræver vist en forklaring:

"Profeten" er selveste Grundtvig (1783-1872), som på dette tidspunkt er 82 år gammel.

Frøken Natalie Zahle (1827-1913) var i midten af 1880'erne i fuld gang med at opbygge sin pigeskole, hvor hun havde det ene formål at uddanne piger og kvinder på lige fod med drenge og mænd.

Herved kom hun voldsomt på kant med Grundtvig. Han havde udtalt, at kvinder ganske vist havde ret til en selvstændig åndelig udvikling, men at man ikke skulle glemme, at kvindens egentlige væsen var moderligheden, og at hun skulle underlægge sig mandens herredømme. Drachmann var helt enig med Frøken Zahle om kvindernes ligeberettigelse og betragtede Grundtvigs meninger som håbløst forældede.

I øvrigt gik Drachmanns søstre på Zahles pigeskole.

Drachmann siger i sangen, at når Grundtvig dør – måske (og forhåbentligt) allerede i år – kan Frk. Zahle altså få hans rumpe og begrave den på sin skole.

Efter rådhusfesten ved Drachmanns 60 års fødselsdag, hvor han bl.a. talte om damernes "nydelige bagdele".
Karrikaturtegning af Axel Thiess.
Gyldendal, Blæksprutten 1906.

Men Drachmann forregnede sig.

Grundtvig døde nemlig først syv år efter – næsten 89 år gammel. Sangen er skrevet på en meget populær og flittigt benyttet melodi: "Rullen gå".

Den stammer fra Sverige og kendes i flere versioner, nogle med en særdeles bramfri tekst. I 1854 (to år før Ernas 20 års fødselsdag) skrev den danske viseforfatter, Adolph Recke, en tekst på selvsamme melodi "Rullen gå", hvor han priser Brøndums gode akvavit.